

Still Dirty, Still Dangerous

the fossil fuel investments of Dutch pension fund ABP

Both ENDS
Connecting people for change

urgewald

FOSSIEL
VRIJ NL

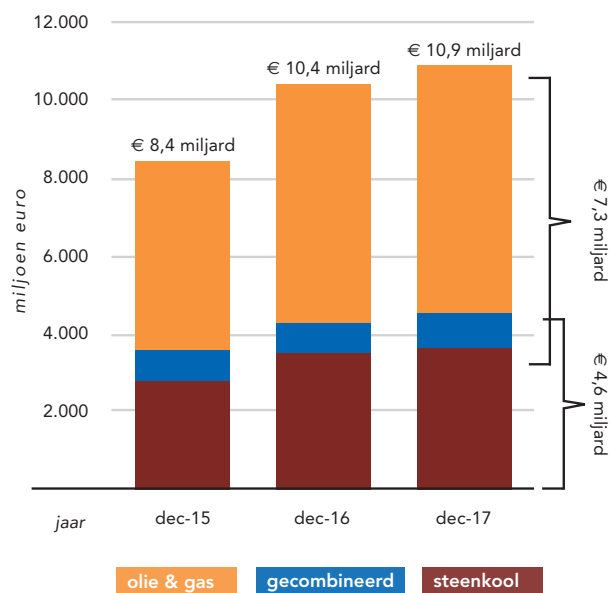
SAMENVATTING

Het Nederlandse pensioenfonds voor de publieke sector, het Algemeen Burgerlijk Pensioenfonds (ABP), is een van de grootste pensioenfondsen ter wereld; één op de zes Nederlanders is er deelnemer.¹

In 2017 investeerde ABP in totaal € 10,9 miljard in de industrie voor fossiele brandstoffen^{2,3}. Dat is € 500 miljoen meer dan in 2016 en maar liefst € 2,5 miljard meer dan in december 2015, het eerste meetpunt nadat ABP zijn klimaatambities beschreef in het nieuwe investeringsplan 'Visie 2020'.

Vorig jaar riepen we in ons rapport *Dirty and Dangerous* om de investeringen in steenkool vóór eind 2017 geheel af te bouwen. ABP heeft de door ons aanbevolen deadline gemist, en verhoogde juist de investeringen in steenkool tot € 4,6 miljard in december 2017: een toename van € 265 miljoen in het afgelopen jaar. Binnen deze sector is ABP zelfs blijven investeren in een groot aantal bedrijven die momenteel nieuwe kolencentrales of andere koleninfrastructuur bouwen. Ook riepen we het pensioenfonds op om per 2020 te stoppen met investeren

(Directe) fossiele energie investeringen ABP

NOTES

¹ www.abp.nl
² Om ABP's investeringsportefeuille te analyseren, gebruiken we de voor het publiek vrijgegeven 'directe investeringen': aandelen, converteerbare obligaties en bedrijfsobligaties.

NOTES

³ Bedrijven die meer dan één fossiele brandstof leveren, komen voor in de bijlagen van zowel de GCEL als de Carbon Underground 200. Tot deze bedrijven behoren BHP Billiton LTD, Australië; China Petroleum & Chemical Corp. (SINOPEC); CNOOC Ltd.; ENGIE; and Sasol Ltd.

in olie en gas, maar in plaats daarvan **verhoogde ABP de investeringen in olie en gas tot €7,3 miljard**: een toename met 6% ten opzichte van december 2016.

ABP moet kritisch kijken naar de fossiele-energiesector

Onlangs bereikte ABP zijn doel om de CO₂-voetafdruk in zijn aandelenportefolio met 25% te verminderen.⁴ Dat is goed nieuws, want dit maakt dat de investeringen van ABP beter passen bij een toekomst met een streng klimaatbeleid. Tegelijkertijd heeft ABP geen actie ondernomen om het kernprobleem van klimaatverandering, het aanbod van fossiele brandstoffen, substantieel te verminderen.

Net als de meeste andere fondsen⁵ berekent ABP de CO₂-voetafdruk van bedrijven in zijn portfolio uitsluitend op basis van hun directe operationele uitstoot en die van hun aanvoerketen.⁶ De emissie die het gebruik van de verkochte producten oplevert, valt buiten deze berekeningen.⁷ Bij fossiele brandstoffen zijn het juist deze emissies die het probleem vormen.⁸

Het beleid van ABP houdt er ook geen rekening mee dat deze bedrijven een duurzame energietoekomst in de weg staan: wat nu wordt aangeboord, gaat ons ook de komende decennia significante uitstoot opleveren. Zoals meteoroloog Peter Kuipers Munneke zegt: "Wat we de komende 15 jaar doen, bepaalt het klimaat voor de komende tienduizenden jaren."⁹

ABP moet zijn inspanningen om CO₂-uitstoot terug te dringen uitbreiden met een strategie aan de aanbodzijde.

ABP heeft daarvoor een krachtig beleidsinstrument: divesteren

In januari 2018 kondigde ABP een belangrijke aanpassing van zijn investeringsbeleid aan: het bedrijf gaat binnen een jaar alle investeringen in de productie van tabak en kernwapens verkopen.¹⁰ Dit beleid laat zien dat ABP divesteren overweegt als het product: (1) schadelijk is voor mensen, (2) ABP als investeerder daar met zijn invloed als aandeelhouder niets aan kan veranderen, (3) het geen nadelige gevolgen heeft als het product er niet meer zou zijn, en (4) er een wereldwijd verdrag bestaat, gericht op het uitbannen ervan. Dit is een belangrijke stap, omdat het duidelijk aantoont dat ABP divesteren uit een specifiek product ziet als een mogelijk antwoord op problematische investeringen én snel tot actie kan overgaan als de beslissing eenmaal genomen is. **Wij beargumenteren dat de uitsluitingscriteria van ABP ook gelden voor de steenkool-, olie- en gasindustrie.**

Investeringen in de grootste vervuilers ter wereld: Shell en ExxonMobil

ABP investeert aanzienlijk in Shell en ExxonMobil: in totaal € 1,8 miljard. Het gaat hier om veruit de grootste investeringen van ABP in fossiele brandstoffen; samen vormen ze bijna 25 procent van de investeringen in olie en gas. Shell en ExxonMobil zijn twee van de honderd bedrijven die samen verantwoordelijk zijn voor 70 procent van de totale uitstoot van broeikasgassen tussen 1988 en 2015.¹¹

De bedrijven lijken niet van plan echt te veranderen. Zo beweert Shell in zijn recente 'Sky Scenario'¹² dat de fossiele industrie tot 2070 kan doorgaan met olie- en gaswinning; iets wat de cumulatieve CO₂-uitstoot

⁴ <https://www.abp.nl/over-abp/actueel/nieuws/terugblik-op-2017.aspx>

⁵ <https://www.abp.nl/images/verslag-duurzaam-en-verantwoord-beleggen-2016.pdf> (p28)

⁶ Scope 1 and 2

⁷ Scope 3

⁸ <http://www.climateaccountability.org/pdf/CarbonMajorsRpt2017%20Jul17.pdf>

⁹ Peter Kuipers Munneke zei dit tijdens een seminar van ABP en VBDO op 24 januari 2017 <http://www.vbdo.nl/news/Presentaties-en-Video-Werk-maken-verantwoord-beleggen>. Zie ook <http://abp.fossielvrij.nl/2017/05/10/op-naar-het-abp-filmpje-speech/>

¹⁰ https://www.abp.nl/images/eng_persbericht_productuitsluiting.pdf

¹¹ <https://b8f65cb373b1b7b15feb-c70d8ead6ced550b4d987d7c03fcdd1d.ssl.cf3.rackcdn.com/cms/reports/documents/000/002/327/original/Carbon-Majors-Report-2017.pdf?1499691240>

¹² <https://www.shell.com/energy-and-innovation/the-energy-future/scenarios.html>

tot gevaarlijke niveaus zou brengen. Het scenario vertrouwt erop dat toekomstige generaties technologie ontwikkelen om de verstoring van het klimaat tegen te gaan.¹³ Dit soort speculaties leiden ons af van dat wat op de korte termijn echt nodig is: het onder de grond houden van fossiele brandstoffen.

Voorbeelden in Nigeria, Equatoriaal-Guinea en Gabon laten zien dat Shell en ExxonMobil olie- en gasprojecten blijven opzetten, waarbij ze land, gemeenschappen en ethische principes opofferen voor kortetermijnwinsten. Ook het Parijs-akkoord heeft ze niet van dit pad afgebracht. De investeringen van Shell en ExxonMobil in nieuwe gasvelden langs de kust van zuid-Tanzania en noord-Mozambique, die waarschijnlijk na 2024 of zelfs pas in 2030 operationeel zullen zijn, zaden Afrika nog decennia op met de infrastructuur voor fossiele brandstoffen.

De activiteiten van deze twee olie- en gasgiganten leverden ook directe schade op voor Nederlandse burgers, onder wie ABP's eigen pensioendeelnemers. Shell en ExxonMobil vormen samen de Nederlandse Aardolie Maatschappij (NAM), die onder meer gas wint in Groningen. Terwijl de inwoners daar getroffen werden door talrijke verwoestende aardbevingen als gevolg van de boringen van de NAM, bleef ABP in beide ondernemingen investeren. Cécil Nieuwenhout, deelnemer bij ABP, omschrijft het als volgt: "ABP investeert in Shell en Exxon, dus feitelijk ook in de NAM. Ik vind het een zenuwslopend idee dat het pensioenfonds waaraan ik moet bijdragen, investeert in bedrijven die hier in Groningen zoveel leed hebben veroorzaakt. Als het aan mij lag, was ABP al lang gestopt met investeren in [Shell en Exxon]!"

Collega-organisaties van ABP nemen het voortouw

Terwijl ABP zijn investeringen in de sector fossiele brandstof in 2017 uitbreidde, zetten belangrijke financiële instellingen en andere pensioenfonds stappen richting de volledige of gedeeltelijke afbouw van investeringen in steenkool-, olie- en gasbedrijven. Neem New York City: deze stad zorgt niet alleen dat alle vijf haar pensioenfonds divesteren uit fossiel, maar klaagt ook een aantal zeer grote vervuilers aan (waaronder Shell en ExxonMobil).¹⁴ Het Deense pensioenfonds MP kondigde onlangs, in maart 2018, nieuwe en strengere criteria voor investeringen aan¹⁵ om bedrijven in steenkool, teerzand, olie-industrie uit te sluiten. Dit na aanhoudende druk van de Deense pensioendeelnemers: wetenschappers en docenten in het middelbaar en hoger onderwijs.¹⁶ In Nederland besloot **BPL Pensioen** om de CO₂-uitstoot in zijn portfolio te halveren; in september 2017 bereikte het fonds dit doel. Parallel hieraan nam BPL maatregelen om gedeeltelijk te divesteren en het verwacht aan het eind van 2018 steenkoolvrij te zijn.¹⁷

¹³ <https://www.ftm.nl/artikelen/shell-negatieve-emissies>

¹⁴ <https://cop23.unfccc.int/news/new-york-city-to-divest-pension-funds-of-fossil-fuels>

¹⁵ MP heeft twee uitsluitingscriteria ontwikkeld: 1) Bedrijven waarvan de omzet van winning van steenkool + teerzand meer dan 25 procent van de bedrijfsomzet bedraagt, zullen onmiddellijk (dus in 2018) worden afgestoten. 2) Bedrijven waarvan de omzet van winning van olie-, steenkool- en teerzanden meer dan 50 procent van de bedrijfsomzet bedraagt, zullen vóór december 2020 worden afgestoten.

¹⁶ E-mail correspondentie tussen Thomas Meinert Larsen en Both ENDS, d.d. 14 maart 2018

¹⁷ E-mail communicatie tussen het bestuur van BPL en Both ENDS, 13 april 2018: "Vijf procent werd als criterium gekozen, omdat bij dit percentage het aantal uit te sluiten bedrijven nog steeds beheersbaar was en het had ook nauwelijks invloed op het risico van de portefeuille."

Aanbevelingen

Wij moedigen ABP aan om de volgende stap te zetten om aan zijn plichten te voldoen: enerzijds de plicht om te zorgen voor het pensioen van zijn deelnemers, anderzijds de maatschappelijke plicht om de fossiele-brandstofindustrie de 'license to operate' voor haar activiteiten te ontnemen. Daartoe moet ABP zijn klimaatbeleid uitbreiden met een strategie aan de aanbodzijde.

Bovendien is divesteren een logische keuze als ABP zijn eigen nieuwe uitsluitingscriteria consequent toepast op fossiele brandstoffen. ABP's passiviteit van het afgelopen jaar heeft tot gevolg dat het nu echt vaart moet maken. Opnieuw roepen wij het pensioenfonds op tot de volgende acties:

1. Ontwikkel heldere, alomvattende criteria om te berekenen in hoeverre ABP in steenkool investeert en streef naar de verkoop van een groot deel van deze investeringen vóór eind 2018. Wij adviseren om de Global Coal Exit List als leidraad te gebruiken, en om te beginnen met het afstoten van bedrijven die hun capaciteit in steenkoolenergie juist uitbreiden. In de jaren erna moeten de criteria voor divesteren steeds worden aangescherpt, zodat alle investeringen in steenkool per 2020 zijn verkocht.

2. Streef naar de verkoop van alle investeringen in de olie- en gasindustrie en sluit deze sector vanaf 2020 permanent uit van de beleggingsportefeuille (zoals beschreven in The Carbon Underground 200™). Gebruik in 2018 en 2019 nog de invloed als aandeelhouder om een ambitieuze eis te realiseren: deze bedrijven moeten stoppen met het investeren in nieuwe olie- en gasprojecten.

Investeren deze bedrijven eind 2020 nog altijd in de uitbreiding van fossiele brandstofwinning, dan moet ABP divesteren. Hiermee geeft ABP een krachtige boodschap af aan zowel de markt als aan collega-pensioenfondsen.

3. Verhoog de transparantie van de fossiele-brandstof-portefeuille. Informeer elk jaar publiekelijk helder en begrijpelijk over de schaal en de omvang van alle investeringen in fossiele brandstof, en over de maatregelen om deze af te bouwen. ABP moet hierin ook de investeringen in fossiele brandstoffen vermelden die in handen zijn van externe fondsbeheerders; informatie die momenteel niet openbaar is.

Hiernaast roepen we de pensioendeelnemers van ABP met kracht op om hun zorgen en bezwaren nog steviger te uiten. ABP heeft die extra impuls om te stoppen met investeren in de fossiele industrie duidelijk nodig, om te voorkomen dat het pensioenfonds nog verder achterblijft bij collega-fondsen.

Het is een race tegen de klok, iedere dag telt. ABP moet klimaatverandering echt serieus nemen en zich committeren aan het afstoten van investeringen in de industrie voor fossiele brandstoffen.